

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Nils Åbergland

Härad:

Adress: Byggnäst gat 8, Malmö

Socken: Malmö

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

Minnesuppteckningar från Malmö
m. fl. ställen, anteknande av en välare
(med tidningsurklipp.)

original, Jöns!

M. R. J.

LUND'S UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Jöns

Oct 22nd 1891

Dear the scholars of mine "J. L.
Jöns, & my son and daughter are interested in "such
industry and those from "various countries".
I hope you
will understand. I am a man who
teaches "children" what is known under the
name of
"education" of

Professor Jöns

S. Jöns

mannen. Tref Brunnen seen, svinetid" älder ladd. Tjän Brud
Dens i Gossen och van malacke. Hie prägelnar.

Ett annan minn - läder står att haktian syn. Tjä Tjässan, som
uppställdes på scenen, med en "o". Härta, en skatt som var a
med lika stor koss han syde, gjengande den da är prägelnad

och rössan - räkern. En dräktig dräck i solen är, han är
prägelnad färgat, d.v.s. b. Tjä Tjässan, som slätt räcker,
hörlig koss. Härställd och hund längsiga manna var

och hädgaren. Huen han var malacke hie präget, vilket
med hunden av dess minnen red han. Härställdas handa
höftade, stöts och dräppa bleck prägelnad var hanom och en
en annan malacke varnean dräck hand, vilket hädgemanas
hädgeman. Tjä hädgelnad upphäckas här sommer för vana muntas
ostbenter, Connels åkhan. Tjä Tjässan komma i lagren och löppa
och sätta fästion om vändjö i nödliks händel, präget hie.
var en d. h. cäke. Hette, en gamla ha med rock och röd och

prägelnad var en sprakare. Rödken där hädgelnad var, so
fördöd hädgelnad och händelns ar handhållas och hädgelnad
och händelns (seh händelns) förfäder. Hälften hädgelnad
och händelns.

Tjä Tjässan syns. Tjä Tjässan, hädgelnad, händelns
och händelns. Hädgelnad, händelns, händelns, händelns.

Hädgelnad, händelns, händelns, händelns, händelns
och händelns. Hädgelnad, händelns, händelns, händelns.

Hädgelnad, händelns, händelns, händelns, händelns.

original

No 8259.

HEDWIGS UNIVERSITETSKBIBLIOTEK
HÖGSKOLEN I HÄRJEDALENS MÅLARSKOLA

Detta utkast till "Lag i landet det i Skåne" kom till Göte
borg och "meddelades härigenom att den är författad av
den sederman inom en sparsam och reserverad språk
som är ganska attaktiskt och har fört och framställt
detta med viss förtur. En förmansfull rörelse är dock
något annat än detta. Detta är en rörelse som består i att
vara i en fasthet och att vara i en rörelse. Detta är en
rörelse som består i att vara i en fasthet och att vara i
en rörelse. Detta är en rörelse som består i att vara i en
fasthet och att vara i en rörelse. Detta är en rörelse som
består i att vara i en fasthet och att vara i en rörelse.
Detta är en rörelse som består i att vara i en fasthet och att
vara i en rörelse. Detta är en rörelse som består i att vara i
en fasthet och att vara i en rörelse. Detta är en rörelse som
består i att vara i en fasthet och att vara i en rörelse.
Detta är en rörelse som består i att vara i en fasthet och att
vara i en rörelse. Detta är en rörelse som består i att vara i
en fasthet och att vara i en rörelse. Detta är en rörelse som
består i att vara i en fasthet och att vara i en rörelse.
Detta är en rörelse som består i att vara i en fasthet och att
vara i en rörelse. Detta är en rörelse som består i att vara i
en fasthet och att vara i en rörelse. Detta är en rörelse som
består i att vara i en fasthet och att vara i en rörelse.
Detta är en rörelse som består i att vara i en fasthet och att
vara i en rörelse. Detta är en rörelse som består i att vara i
en fasthet och att vara i en rörelse. Detta är en rörelse som
består i att vara i en fasthet och att vara i en rörelse.
Detta är en rörelse som består i att vara i en fasthet och att
vara i en rörelse. Detta är en rörelse som består i att vara i
en fasthet och att vara i en rörelse. Detta är en rörelse som
består i att vara i en fasthet och att vara i en rörelse.
Detta är en rörelse som består i att vara i en fasthet och att
vara i en rörelse. Detta är en rörelse som består i att vara i
en fasthet och att vara i en rörelse. Detta är en rörelse som
består i att vara i en fasthet och att vara i en rörelse.

Brev
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 8259.

Stockholm d. 29/2 - 41.

Tidning!

Jag insändes här en litet bidrag till
den av Oskar Björngårdssons "Folkminder Förläggning". Medföl-
jande är en utklipp ur Mälarmans Facktidning, som jag
skickade till Decembernumret 1936, och är med förfallig. Detta
föll komligt överensstämmande. Jag anser att det var and-
sint att använda min egen art. och insändes därför
en del av originalen. Hoppas hr redaktören finner nytta i
den som är kändig?

Från
Teckningsförläggning

Vic Melund

Björngårdssons S.

Hedemora

J. von Schatténus.

Humoresk för Mälarmans facktidning av

Nils Åkerblad.

Alla som kände „von Schatténus“, visslo om att han i all hemlighet syslade med någon djup mystik, och de mest nyfikna hade även gjort förfägningar härom hos hans värdfolk men med tämligen negativt resultat. Vi hadde endast fått veta att han höll sin dör obekvligt och „hermetiskt“, stängd för varje spänande „Argusöga“, och ingen ens av hans intimaste vänner hade nänsin lyckats komma in i den helgedom, som han skrytsamt kallade „min studerkammare“ eller „mitt laboratorium“. Då omedelbart rengöring var nödvändigt hade han sin hemlighet väl gömmit i en skrubb under hårdrob, vilken han försert med basanta läs, som endast han själv kunde öppna. Vid alla personliga frågor blev hans svar endast ett oföränderligt lakoniskt: „Vänta!“ Viingo också vänta hela 7 mån. och nyfikenheten stod på sin höjdpunkt. Han hade t. o. m. försummat erfjundande om arbete vid två olika tillfällen och själv gick han omkring drömmade och mystisk, en fullkomlig skugga av sitt forna jag. Vi skrämtade ihland med honom härom. Din uppförning underlägger din hälsa, ge tisun i alltsamman, kasta ut smörjan o. s. v., vid dylika tillfällen gjorde man klokast i att i lämplig tid komma undan, enär „von Schatténus“, den tiden var väldigt populär för sina „danska skallar och svenska örfiler“, vilka han ihland kunde vara rätt frikostig med. Enfullert förköpte ännu 14 dagar och vi voro en lördags e. m. församlade 8 mästare på en restaurang vid Clemmentorget i Lund, då alldeles oförberett. „von Schatténus“, kom inrusande som ett yrväder och beställde genast 9 totdar. „Vad nu? Vad i all världen star på? Har du fått arv? Har du fått rek? Har du fått någon rik morbror? Har du slagit ihjal någon rik bondebror?“ Har det plundrat en bank? Har du varit i Monte Carlo och sprängt banken?“ O. s. v. vro frågor vi ställde till honom. — Initet av allt detta, svarade „von Schatténus“, Nej, men det efterklingtade stora ögonblicket är kommet. Jag har nu efter intensivt arbete och efter många sömnöslösa nätters grubbel åntingen lyckats lösa ett problem, som skall sit en värd med häpnad; jag kommer att förtjäna obyggligt med penningan

och vad spelar väl några eländiga toddar för roll för en man som jag, i vars flickor tusselapparna skola finna sällskapet med femmor eller tiotofantligt generanta; en man, som Schatténus, som ju onekligen var mera kóngskall än flera tusentalpar än jag förr ägt. Jag skänker er härmed i detta ettorigar. Jag skänker er härmed i detta så smart jag explo- och patenterat min upp- täckt, står en summa stor 40,000 kr. till eder disposition med fri rätt för er att stormasupa efter behag; „von Schatténus“ gjorde vid dessa ord en stor gest och han var onekligen stor i detta ögonblick.

— Nå, bästa „von Schatténus“, när kom jorden med aldrig förr sett glans och härlighet. Skål, mina vänner!

Vi vro smart på väg, och som han den ti-

den bodde i St. Fiskargatan voro vi inom 10

minn hemma i hans bostad. Då han tänkt Ju-

set fingo vi genust syn på en reklamaffisch,

som upptog nära två vägar i det nyeket

stora rummet. Överst sågo vi en mifläng

föreställande någon slags fisk och därunder

med stora, iskakta röda böckfärver.

Filées Barnum en kläpare, Filens Barnum

slaggen! Världens åttonde underverk! Natur-

ren bedragen! Ett levande, dresserat exem-

pel av arten Clupea harengus förrevsas här

vareje afton från kl. 7 till 10. Inträde 1 kr.

för äldre, militärer och barn halften!

Vördssant J. von Schatténus, direktör.

Vi stodo slagna av läpnaid. Var mannen galen eller var han en utstuderad skojare?

— Clupea harengus! Ar du rent förbit

galen! Du vet nog att just denna fisk inte

kan leva en minut utan sitt rätta element,

eller med inskränkt rörelsefrihet. Vanlig sill!

Kina, „von Schatténus“, här företräder al-

solut ett misstag.

— Misstag, nej!

Han fick upp en nyckel och öppnade dörren till skrubben, varpå han halade ut en balje

halftylld med vatten, i vilken en fisk som

mycket liknade en sill muntrat sam omkring.

Där ser ni, jag känner driva det därhän

att få dema sitt att leva utan vattnet. (Han

gjorde en stor gest med handen.) Detta un-

derverk skall bli mitt „perpetuum mobile“.

Det är mänskliga lämpligt att här redogöra

för hur namnet „von Schatténus“ uppförat.

Han hette ursprungligen Jöns Jönsson, men kallades allmänt för Schatten, varför ver ej, tills någon späver förädrade detta till Schatténus, som ju onekligen var mera kóngskall än flera tusentalpar än jag förr ägt. Han försjöks i Land utfört en del kulissmåningar och ettörigar. Jag skänker er härmed i detta ettorigar. Jag försjöks i mitt liv 5,000 kr. var, och så smart jag explo- och patenterat min upp- täckt, står en summa stor 40,000 kr. till eder disposition med fri rätt för er att stormasupa efter behag; „von Schatténus“ gjorde vid dessa ord en stor gest och han var onekligen stor i detta ögonblick.

— Nå, bästa „von Schatténus“, när kom

jorden med aldrig förr sett glans och härlig-

het. Skål, mina vänner!

Vi vro smart på väg, och som han den ti-

den bodde i St. Fiskargatan voro vi inom 10

minn hemma i hans bostad. Då han tänkt Ju-

set fingo vi genust syn på en reklamaffisch,

som upptog nära två vägar i det nyeket

stora rummet. Överst sågo vi en mifläng

föreställande någon slags fisk och därunder

med stora, iskakta röda böckfärver.

Filées Barnum en kläpare, Filens Barnum

slaggen! Världens åttonde underverk! Natur-

ren bedragen! Ett levande, dresserat exem-

pel av arten Clupea harengus förrevsas här

vareje afton från kl. 7 till 10. Inträde 1 kr.

för äldre, militärer och barn halften!

Vördssant J. von Schatténus, direktör.

Vi stodo slagna av läpnaid. Var mannen galen eller var han en utstuderad skojare?

— Clupea harengus! Ar du rent förbit

galen! Du vet nog att just denna fisk inte

kan leva en minut utan sitt rätta element,

eller med inskränkt rörelsefrihet. Vanlig sill!

Kina, „von Schatténus“, här företräder al-

solut ett misstag.

— Misstag, nej!

Han fick upp en nyckel och öppnade dörren till skrubben, varpå han halade ut en balje

halftylld med vatten, i vilken en fisk som

mycket liknade en sill muntrat sam omkring.

Där ser ni, jag känner driva det därhän

att få dema sitt att leva utan vattnet. (Han

gjorde en stor gest med handen.) Detta un-

derverk skall bli mitt „perpetuum mobile“.

Det är mänskliga lämpligt att här redogöra

för hur namnet „von Schatténus“ uppförat.

Han hette ursprungligen Jöns Jönsson, men kallades allmänt för Schatten, varför ver ej, tills någon späver förädrade detta till Schatténus, som ju onekligen var mera kóngskall än flera tusentalpar än jag förr ägt. Han försjöks i Land utfört en del kulissmåningar och ettörigar. Jag skänker er härmed i detta ettorigar. Jag försjöks i mitt liv 5,000 kr. var, och så smart jag explo- och patenterat min upp- täckt, står en summa stor 40,000 kr. till eder disposition med fri rätt för er att stormasupa efter behag; „von Schatténus“ gjorde vid dessa ord en stor gest och han var onekligen stor i detta ögonblick.

— Nå, bästa „von Schatténus“, när kom

jorden med aldrig förr sett glans och härlig-

het. Skål, mina vänner!

Vi vro smart på väg, och som han den ti-

den bodde i St. Fiskargatan voro vi inom 10

minn hemma i hans bostad. Då han tänkt Ju-

set fingo vi genust syn på en reklamaffisch,

som upptog nära två vägar i det nyeket

stora rummet. Överst sågo vi en mifläng

föreställande någon slags fisk och därunder

med stora, iskakta röda böckfärver.

Filées Barnum en kläpare, Filens Barnum

slaggen! Världens åttonde underverk! Natur-

ren bedragen! Ett levande, dresserat exem-

pel av arten Clupea harengus förrevsas här

vareje afton från kl. 7 till 10. Inträde 1 kr.

för äldre, militärer och barn halften!

Vördssant J. von Schatténus, direktör.

Vi stodo slagna av läpnaid. Var mannen galen eller var han en utstuderad skojare?

— Clupea harengus! Ar du rent förbit

galen! Du vet nog att just denna fisk inte

kan leva en minut utan sitt rätta element,

eller med inskränkt rörelsefrihet. Vanlig sill!

Kina, „von Schatténus“, här företräder al-

solut ett misstag.

— Misstag, nej!

Han fick upp en nyckel och öppnade dörren till skrubben, varpå han halade ut en balje

halftylld med vatten, i vilken en fisk som

mycket liknade en sill muntrat sam omkring.

Där ser ni, jag känner driva det därhän

att få dema sitt att leva utan vattnet. (Han

gjorde en stor gest med handen.) Detta un-

derverk skall bli mitt „perpetuum mobile“.

Det är mänskliga lämpligt att här redogöra

för hur namnet „von Schatténus“ uppförat.

Vi gingo under detta samtal nedat mot Sjussen och kommo vidare bort till Munkbro-

platsen, där vi på v. S:s förslag av en Munkbrofro tillhandlade oss 30 kräffor, som hon tanklöst nog släppte ned i en vanlig pepparspäse.

— Den häller tills vi komma hem, förklarade „v. S.” Jag bor på Upplandsgatan 15 och jag inviterar dig härmed på ett kräftkakas hemma hos mig i afton.

Vi gingo vidare och kommo från Myniga-

tan till Norrbro, där vi fingo se det gamla

originaltet pastor Bengtsson utbjudande sina

böcker.

Vi 8259:6

Bogen å brear å heu,
ingen haur den å salja mer än jau,
å 25 öre stöcket,
då å väl ente för möcket?

Jau är en gammal hedelii pastoraadjunkt,
å härmed tess vidare punkt,

lätt det med monoton, släpig röst och den brud-
daste skänska accent. Vi kunde inta neka
oss nöjet att stanna och titta ett slag på
denne märkige handelsman — men, o grdar
och mäniskor! I detsamma sprack påsen

— Hör du, dum, dum, dum! — Ser du på f—n,
du! Se på den där grycken! o. s. v. hördes
från gammarna, som genast voro tillstädtes
och där etablerades slutligen ett tämligen
vilt slagsmål mellan dem och under tiden
köpo de flesta kräftorna över kanten på
bron och föllo pladask ned över gästerna i
Strömparterren. Do dansade ned på borden,
på hattarna och i foddyggen. Man kan
säga att det den gången, liksom Israels
„mannen” i öknen, regnade kräftor från him-
melen i Stockholm.

Leksaksspojen.

Humoresk för Mälarmes facktidning av

Nils Åkerlund.

En ljus och en mörk „älvा“, tycks ha sifft vakt vid varje människas födelse. Den förra skänker de gåvor, som i så stor riklighet faller på en del människors lott. Den senare lärenot tilldelar de av henne utsedda bekymmer och lidanden ofta ända från vaggan till graven. Vill man uppdragra två yttelighetsparalleller, kan man säga att en människa föds till rikedom, lyx och överflöd, och en annan till armod, fattigdom och elände. Be- traktar man det rent psykologiska, få vi ju även här se ytterligare kontraster, däri att den ena människan redan från fötelsen er- hält alla de själsiga gåvor, som är obetyd- tingat nödvändiga för att „kämpa“ sig fram i livet, under det andra återigen även från fötelsen äro undemaliga och i fullständig saknad av dessa gåvor. Mellan dessa båda ytterlighetsgränser företrädes en oändlig mässes variationer, vilket det kunde ha sitt stora intresse att grupp efter grupp fa skilda, men som detta ämne ligger utan ramen för denna illa berättelse, vill jag inskränka mig till att nämna trename egenstaper, som i dom- nerande grad tillfallit huvudpersonen i denna skildring. Jag vill då nämna som övervägan- de egenskaper energi, envishet och häftigt lynne. Den första hör ju absolut till de goda, förutsatt att den användes i det godas tjänst, under det de två sistnämnda konna, som vi veta, bibringa oss stora ledsmöten och mö- gängar. Men allt är ju relativt, och man bör således vid bedömande av kynne och in- viduell lägering även komma ihåg detta axiomet.

Efter åtskilliga tillfälliga anställningar å olika platser hade det änleliga lyckats „lek- sakspojen“, att komma i läran hos en må- larenästare i Malmö, J. Bång, och härmed

var hans intersta och mest intensiva ønskan uppfyllt. Han var vid det tillfälle då vi nu göra hans bekantskap fylda 18 år, således ingen därunge som man ser, stor och stark, med en härtos (à la Napoleon) alltid ner- kammad över pannan.

Jag vill nu genast förklara hur det egen- donliga epitetet „Leksaksspojen“, uppsätt- don. Han var nämligen från Tönnåra i Småland, strax öster om sjön Salen, och som helt ung pojke, närmare ett års tid, varit anställd vid Gemla leksaksfabrik, och bland andra arbeten där även anförtrotts målnings av leksaker, och här hade hans lust att utbilda sig till målare (ja, varför ej konstnär) uppstått. Han lydde annars det förtjusande och romantiskt klingande namnet „Jins Pärsson“, men som det för oss sylskänningar föll sig något svårt att uttala, namnet Jins, och da det dessutom fanns två Jinsar till på verkstaden, övergick snart, för att skilja honom från dessa, den vanliga benämningen till „Leksaksspojen“. Detta epitet blev slutligen så vanligt och in- gick så fullkomligt i det allmänna samtalet att hans verkliga namn totalt borriglöndes, och hände det någon gång att någon av oss son kände honom, av glömska räddade kalla. på Jins, kunde det hänta att han „tog hu- mör“, och svärade barskt: Jag är „Leksaks- pojken“, här finns inga Jinsar! Inför detta argument måste vi böja oss, och så fick han hetera „Leksaksspojen“, så länge jag minns honom.

Jag omnämnde att han hade en brinnande lust för måleryrket, men trots detta ville ödet annorlunda och jag skall här nedan om- talta vilka stora offer yrket av honom for- drade, och vilka fruktansvärd situationer han råkade in i och som resulterade i att han gav tusan i altt och blev kärleken till facetten. Mälarenästare Bång utförde vid den tid då pojken fick anställning ett störe arbete åt Aljövs sockerfabrik, där en mängd järnhål, kar, järnstativ och järnfönster skulle målas. Här fick „pojken“ ta de första svåra stegen i yrket som lindansare och akrobat. Alt-

gick bra, tills en timme rore kval, då han råkade falla ned från en rätt avsevärd höjd, företänts, utan det hela utlöste sig i en körnhan nedsjönk nära nog till häften. Som han emellertid föll så som en matare bor falla han ansiktet fritt, varför ingen fara för hvet företänts, särskilt efter det vår förmansk situation, särskilt efter det vår förmansk strax öster om sjön Salen, och som helt ung pojke, närmare ett års tid, varit anställd vid Gemla leksaksfabrik, och bland andra arbeten där även anförtrotts målnings av leksaker, och här hade hans lust att utbilda sig till målare (ja, varför ej konstnär) uppstått. Han lydde annars det förtjusande och romantiskt klingande namnet „Jins Pärsson“, men som det för oss sylskänningar föll sig något svårt att uttala, namnet Jins, och da det dessutom fanns två Jinsar till på verkstaden, övergick snart, för att skilja honom från dessa, den vanliga benämningen till „Leksaksspojen“. Detta epitet blev slutligen så vanligt och ingick så fullkomligt i det allmänna samtalet att hans verkliga namn totalt borriglöndes, och hände det någon gång att någon av oss son kände honom, av glömska räddade kalla. på Jins, kunde det hänta att han „tog humör“, och svärade barskt: Jag är „Leksaks- pojken“, här finns inga Jinsar! Inför detta argument måste vi böja oss, och så fick han hetera „Leksaksspojen“, så länge jag minns honom.

Jag omnämnde att han hade en brinnande lust för måleryrket, men trots detta ville ödet annorlunda och jag skall här nedan om- talta vilka stora offer yrket av honom for- drade, och vilka fruktansvärd situationer han råkade in i och som resulterade i att han gav tusan i altt och blev kärleken till facetten. Mälarenästare Bång utförde vid den tid då pojken fick anställning ett störe arbete åt Aljövs sockerfabrik, där en mängd järnhål, kar, järnstativ och järnfönster skulle målas. Här fick „pojken“ ta de första svåra stegen i yrket som lindansare och akrobat. Alt-

gick bra, tills en timme rore kval, då han råkade falla ned från en rätt avsevärd höjd, företänts, utan det hela utlöste sig i en körnhan nedsjönk nära nog till häften. Som han emellertid föll så som en matare bor falla han ansiktet fritt, varför ingen fara för hvet företänts, särskilt efter det vår förmansk situation, särskilt efter det vår förmansk strax öster om sjön Salen, och som helt ung pojke, närmare ett års tid, varit anställd vid Gemla leksaksfabrik, och bland andra arbeten där även anförtrotts målnings av leksaker, och här hade hans lust att utbilda sig till målare (ja, varför ej konstnär) uppstått. Han lydde annars det förtjusande och romantiskt klingande namnet „Jins Pärsson“, men som det för oss sylskänningar föll sig något svårt att uttala, namnet Jins, och da det dessutom fanns två Jinsar till på verkstaden, övergick snart, för att skilja honom från dessa, den vanliga benämningen till „Leksaksspojen“. Detta epitet blev slutligen så vanligt och ingick så fullkomligt i det allmänna samtalet att hans verkliga namn totalt borriglöndes, och hände det någon gång att någon av oss son kände honom, av glömska räddade kalla. på Jins, kunde det hänta att han „tog humör“, och svärade barskt: Jag är „Leksaks- pojken“, här finns inga Jinsar! Inför detta argument måste vi böja oss, och så fick han hetera „Leksaksspojen“, så länge jag minns honom.

Jag omnämnde att han hade en brinnande lust för måleryrket, men trots detta ville ödet annorlunda och jag skall här nedan om- talta vilka stora offer yrket av honom for- drade, och vilka fruktansvärd situationer han råkade in i och som resulterade i att han gav tusan i altt och blev kärleken till facetten. Mälarenästare Bång utförde vid den tid då pojken fick anställning ett störe arbete åt Aljövs sockerfabrik, där en mängd järnhål, kar, järnstativ och järnfönster skulle målas. Här fick „pojken“ ta de första svåra stegen i yrket som lindansare och akrobat. Alt-

Arlöv uppövade akrobatiska skicklighet till hjälp.

Jag ville nu berätta hur ”pojken” kom att lämna Arlöv, efter sin så vackert började bana.

I två av de större ”salarna” i fabriken varo placerade 6 väldiga vitmålade cisterner, rymmande, de två minsta 20- och de större 50,000 liter. Dessa varo mest hela tiden fyllda med socker i flytande form. Å en av de sistnämnda hade vi placerat en planka och ”pojken” kunde från denna komma upp till ett öppet åtta meter sittande på plankan och ”livs” av alla krafter.

Våra gemensamma bemödanden kröntes slutligen med framgång, och då vi väl fått honom upp ur det sega elementet gick det lätt att få ner honom på golvet. Jag kan föräkra att vi alla kände det som en stor lättnad, enär spänningen varit oerhörd.

En av mästarna vid namn Thyrell, hade i

krastade den som en skicklig lasso ut till ”pojken”, som till all lycka genast fick tag i den samma. Han hade vid detta tillfälle sjunkit så djupt att endast armarna och huvudet varo fria. Orsaken till denna olycka var att plan för mycket åt ena kanten och vilket i vtern vikt arbetet pågick fyllde med socker i flytande form. Å en av de sistnämnda hade vi bringat stativ, som han fattat i uppdrag att måla. Det var en riktig injutning att se ”pojken”, vig som en apa, äntra från stege upp över kanten på cisternen, vidare ut på mitten av plankan samt från denna med ett språng, som en yrteskakrobatt kunnat avundas honom, svinga sig upp på stativet och där, ridande på en av järnbjälkarna trimförande ropa: Hurra! Tjänare! Gör om det o. s. v. Att han vid olika tillfällen råkade tappa, en gång sina tröffor, en annan gång mössan och statspackeln, en annan gång återigen råkade vraka ner en korg med 500 nitratglas och en ungefärlig 3 meter lång bit järnvägs- skona i sockerlagen, generade inte ”pojken”, det minsta. Vid seldana tillfällen brukade han ställa sig i en beskyddande position och med armarna utbredda över cisternen, med pathos utropa: ”Försävinn i gölanskans natt!” Allt han tappade och vräkte ner förvann även i den ljumma sockerlagen.

Allt gick sin jämna gång några dagar, tills vi en middagsrust, ungefärlig 10 minuter innan arbetet skulle återupptas, hörde ett fasansfullt, vanskintigt tjut från cisternalen. Anande nägon olycka, rusade vi alla dit, men kunde ingenting se på grund av cisternens höjd. Johan Svensson sprang upp för steget och vi flingo nu klart för oss vad det gällde. Hjälp, hjälp! Jag drunknar! Jag sjunker! Jag dör! Hördes i avmätta ”staccato”, från cisternen. Hit med en lina! vräkade Svensson. Vi flingo fritt på en lina och kastade upp till honom. Han virade den om sin vänstra arm 2 varv, och under ropet: Hugg fast!

Lustigt var att höra då han gick, det riktigt sprakade omkring honom, enär soekret efter som det kallnade blev hårt som glas, och bröss vid hans rörelser, och vi kunde trots det tragiska förfloppet ej hålla oss förskräkt.

”Pojken” spatserade emellertid stolt ut och fortsettade landsvägen till staden, där han

för mästaren rapporterade händelsen. Som en gesäll P. Sjögren beordrad till ett hus i staden, där tak och väggar i ett 5-råningar

spiraltrapporn skulle målas. Sjögren lagade till linfågen och som ”pojken” skröt över honom upprur det sega elementet. Gick det lätt att få ner honom på golvet. Jag kan föräkra att vi alla kände det som en stor lättnad, enär spänningen varit oerhörd.

En av mästarna vid namn Thyrell, hade i ivern skaffat en ungefärlig 4 meter lång stege av järn, vilken han besinningslöst kastade ner i cisternen och om vi ej redan fått pojken halvvägs upp, trotsigen träffat honom i huvudet. En annan vid namn Göransson hade fått tag i två större tonna järngrytor, vilka han slungade ut i sockret. Den ensaja sönk genast, under det den andra träffade ”pojken” i nacken innan den sjönk, vilken bragd belönades med ett ursinnigt vrål.

Alla dessa saker utom plankan — försvarno i gölanskans natt. Efteråt kunde inte varken Thyrell eller Göransson förklara meningen. Alt hade skett i ivern. Efteråt skrämtade vi härom; om han inte kan drukna ska vi slä ihjäl honom.

Vi hade styvt göra att lossa ”pojkens” händer, enär han i ångesten fattat ett krampligt tag om linan. Efter det vi fått honom på terra-firman kryrade han snart till sig, och som han var av äkta småländskt virke, tycktes han ej erfara något obehag av det ofrivilliga ”hadet”. Han förklarade emellertid resolut, att han gav f-n i sådant knog, din man riskerar livet varje minut, och han vandrade ut från oss så stolt som hans kläders impregnering tillät.

Då vi efter stora ansträngningar äntligen fick upp ”pojken”, vilket ej gick för sig med mindre än två av oss måste legga sig på plankan och ”livs” av alla krafter.

Våra gemensamma bemödanden kröntes slutligen med framgång, och då vi väl fått honom upp ur det sega elementet gick det lätt att få ner honom på golvet. Jag kan föräkra att vi alla kände det som en stor lättnad, enär spänningen varit oerhörd.

En av mästarna vid namn Thyrell, hade i ivern skaffat en ungefärlig 4 meter lång stege till linfågen och som ”pojken” skröt över honom upprur det sega elementet. Gick det lätt att få ner honom på golvet. Jag kan föräkra att vi alla kände det som en stor lättnad, enär spänningen varit oerhörd.

En av mästarna vid namn Thyrell, hade i ivern skaffat en ungefärlig 4 meter lång stege till linfågen och som ”pojken” skröt över honom upprur det sega elementet. Gick det lätt att få ner honom på golvet. Jag kan föräkra att vi alla kände det som en stor lättnad, enär spänningen varit oerhörd.

En av mästarna vid namn Thyrell, hade i ivern skaffat en ungefärlig 4 meter lång stege till linfågen och som ”pojken” skröt över honom upprur det sega elementet. Gick det lätt att få ner honom på golvet. Jag kan föräkra att vi alla kände det som en stor lättnad, enär spänningen varit oerhörd.

tilställde han formlig panik på gatorna. Han

bikrade en vandrare gipsfigur. Mäniskor, t. o. m. poliskonstaplar, rusade undan. Två

hästar försända en vagn med tegelsten rå-
kade i sken och rusade mot hamnen; lyckligt-
vis hände ej annan skada än att två lykt-
stolar knäcktes, och vagnen till sist välvde
så att det næsta av teglen kom in i en juve-
lerareutfär. „Pojken“ fortsatte emellertid

vidare mot verksta'n; vid varje steg hördes
ljud, skvatt, skvatt, och färgen stänkte åt
sidorna som vattnet från en tvättgummans
tvättbord. „Pojken“ fortsatte ögenenat till
verksta'n, där dängde han in hinken med
välksam kraft genom den halvöppna dörren,
och hade den utsöcta „turen“ att träffa
mästaren (som stod vid färgstolen och lagade
spackelfärg), så effektivt i nacken att denne
stöp i golvet. Han reste sig genast och ru-
sade ut, men „pojken“ var redan försvunnen
och kom aldrig tillbaka på den verksta'n.

Jag vill nu omräla hans sista bravad, som
jag hört den av gesäller på den sista arbets-
platsen i Malmö. Att han, trots det före-
ggende, skaffat sig ny kondition, bevisar hans
energi, seghet och stora kärlek till det „här-
liga“, mästeryrket. Den siste mestaren, Hin-
dersson, som ej drew yrket i större skala,
troddle sig i den ryke kraffige pojken (som
förr varit i lära), erhållit en god akvistion.
Han blev där jämte en äldre lärling första
dagen stickad på ett ställe där två vagnar
skulle mälas. Vagnarna stodo under ett s. k.
lider, i vars ena hörn en större balja, över-
täckt med en filt, var placerad. Vagnarna
skulle rengöras, skrapas och slipstrykas, och
allt gjök bra tills vid 10-tiden då en större
till synes ilsken hund kom inrusande. Den
äldre lärlingen tog reträtten upp i vagnen,
under det „pojken“ med ett hopp sökte
komma i skydd bak baljan. Det lyckades
dock ej bättre än att han hammade på filtens
som genast gav efter, varpå han sjönk ned
i den sa illa att han blev fastkländ vid si-
dorna. O, fasa! Baljan innehöll s. k. melass,
en slags billig sirap, som nu rann över bröd-
arna, och då den andre pojken drog upp

honom vältes baljan och all sirapen, ungerar
75 liter, vräcktes ut över golvet och rann in i
ett närliggande stall, in till hästarna, som an-

nu infann sig flera personer, däribland ägaren
till stalliet och vagnarna. Va'!, skrek han.

Va' i brännsvedda hjulkrar och hästsvansar
ä' de' hä'? Ack, era förb—e uslingar! All
min rara sirap åt h—e! Han for in i lidhet
och försökte få tag i „pojken“, men son
denne var otroligt snord, söt och fet, glea-
han ur händerna på honom som en hal-å.

I nästa minut var han ute på gatan, ivrigt
förtöjd, och det blev som man säger „den
vilda jakten“, men som pojken var vig och
stark klarade han sig fint undan. Den äldre
lärlingen vägrade ägaren sig inte på, ty han

sag ut att kunna betala dylig uppmärksam-
het med ränta.

Etter denne sista bravad försvann „lek-
sakspojken“ från vår horisont, men skulle en

litania skrivas härom vore det möjigen lämp-
ligt med: För saltcisterner, spiratrappor och

srapsbaljor — bevar oss, milde Herre Gud!

Etter vad jag försport, har „pojken“
emigrerat till Buenos Aires i Argentina och

hans vidare öde är av mig okända.

Winnipeg

Den gamla goda tiden — ja, detta är nog ett tämligen svavande begrepp, och skulle någon tid särskilt nämnas, böra vi väl då gå så långt tillbaka, som man sådanna heroer bland uppfinnare som t. ex. Fulton, Morse, Bell, Stevenson, Edison, bröderna Wright m. fl. utförde de första Trevande försöken till de gigantiska omvälvningar som följde. Frånsett boktryckerikonsten (omkring 1450) ha ju nästan alla tillkommit under förra seklet, då början gjordes med »Fultons därskap» (som den då hänfullt kallades, 1807), d. v. s. ångbåten Clermont. Samuel Morse, telegrafens konstruktör (1844) och det alfabet han uppfann, vill jag särskilt nämna, enär han förut varit målare. Alltså skulle tiden före dessa verks tillkomst varit »gammal och god»! Detta är ju naturligt nog ett imaginärt begrepp, beroende på hur vi uppfatta det. Tydligt nog gick allt i lugnare tempo, men varje mänskliga är ju barn av sin egen tid, och vi, senare tiders barn kunnna ej görrna tänka oss en tillvaro utan dessa uppfinnningar. Men för att inkomma på den rubrik jag anfört, vill jag gå tillbaka till det s. k. goda året 1887, då jag efter en »sejour» Hamburg—Altona över de danska öarna återvände till det »kära fosterlandet». Som jag gärna ville se den store sagodiktaren H. C. Andersens (1805—1875) födelselshjem tog jag rutten över Fyen och Odense. Jag blev där mot löfte att »byde ham på bajar, smörrebröd, og maaske en lille snaps», av en innebygger anvisad det historiska huset. Här träffade jag den danske målaren Vilhelm Zabell, en kusin till tvillingbröderna Anton och Magnus Mattson, avd 10 Lund. Be-kantskuppen med denne gemytlige »Ville» var smart gjord, och vi gjorde sällskap till Köpenhamn, där vi hälsade på i Zabells »hjem», Elmegade 5, Nørrebro. Vi arbetade samman någon tid i »kongens by», men reste sedan till Malmö och Lund, där vi besökte poliskonstapel Hans Mattsson (Mariagatan 6), som var Zabells onkel, och fader till de förut nämnda bröderna, vilka vid den tiden varo (om jag ej missminner mig) 9 år gamla och så lika att t. o. m. föräldrarna ibland togo fel på dem. Vi avreste emellertid äter till Malmö, där vi genast erhöllt arbete hos målarmästare H. Verkelin. Det första vi i Malmö

läsa, med istet röda bokstäver: Cirkus Orozky har kommit till Malmö och ger i afton premiärföreställning i eget tält, Rörsjöplan, o. s. v. Sällskapets brottare, hr Paul Vünsköttel utlovar 200 kr. till den av Malmöpubliken som besegrar honom-regelhått 3 kvällar å rad. De världsherönda clownerna hrr Dio, Zanfretta och Cario medverka o. s. v., o. s. v. Völdsamt Georgine von Orozky, direktrice. Zabéll och jag beslöto övervara föreställningen, särskilt för att se om någon vågade ta ett mappatag med brottaren, och verkliga! Då denne inkom åtföljdes han av den populära målaren Axel Julius Braun, som hela Malmö och omnejd kände från hans uppträden i dåvarande »Davidshall». Späuningens cirkus var oerhörd och utrop som: Hej, Axel! Stå på däj! Så ner'en! Hurra för Braun o. s. v. hördes. Braun smålög blygt mot publiken, varefter de »flög ihop», och det visade sig att om än Braun ej var tekniskt utbildad som motståndaren, han dock i styrka var vida överlägsen. Det drojde knappt tre minuter förrän den professionelle låg på rygg med skuldrorna regelenligt pressade mot golvet. Denna brottning fortgick tre kvällar å rad, vilka Zabéll och jag troget bevistade. Da cirkus Orozky 14 dagar efter avreste från Malmö innehöll tidningarna med kunsiv stil tryckta notiser: Cirkus Orozky avreser i afton till Hamburg, bland de övriga »världsberömda» artisterna medföljer vår nyengagerade atlet Axel Julius Braun, förrut målare i Malmö. Emellanåt lästes i tidningarna här hemma huru Braun i de stora världsstäderna London, Paris, Berlin, ja, även Konstantinopel, Budapest och Wien, och i Afrika i Alexandria och Kairo m. fl. plätsrer firat oerhörd triumfer, och han stod på ärrans tinnar. Efter ungefär 7 år, d. v. s. 1894, träffade jag åter Braun i huset n:o 25 Kapitengatan i Malmö. Jag hade då återvänt från Stockholm. Han arbetade då åter som målare, men ack! — det var ej den före Braun, den sjukdom, som skulle besegra den starkes, hade redan på honom ristat sina tydliga tecken, och efter flera års avtryning fingo vi i en av stadens tidningar läsa följande notis: »Min käre make, målaren Axel Julius Braun, efter en långvarig sjukdom, stilla avled i dag kl. 12 m., söjd av mig, syskon och en tälrik vän.»

ettet är sagan om en målare, en man som steg högt
a och berömmelse, och slutade bortglömd, okänd av
a beundrande och hängivna vänner.
Sic transit gloria mundi!»

Nils Åkerlund.

Öppet!

ACC. NR M. 8259

LUNDS
FOLKMI
ARK

Landskap:

Härad:

Adress:

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år ... i

Malmö d. 29/9 -41.

Hr redaktör!

Jag insänder här ett litet bidrag till den av Eder igångsatta "Folkminnestävlingen". Medföljande är ett urklipp av Målaras facktidning, som jag skrev till Decembernumret 1936, och är med verkligheten fullkomligt överensstämmende. Jag ansåg att det var onödigt att avskriva min egen art. och insänder därför själva orginalet. Hoppas hr redaktören finner något i dem som är lämpligt!

Högaktningsfullt
Nils Åkerlund
Byggmästaregatan 8
Malmö.

Skriv endast på detta sida!

A.-B. GRANHUS BOKRUM, LUND

Derner!
ACC. N:o M.8259

Landskap: _____

Härad: _____

Socken: _____

Uppteckningsår: _____

Berättat av: _____

Född år: ..... i .....

Malmö d. 8/10 -41.

Hr redaktör!

Dessa tre skildringar jag insänt "J. v. Schattenius, I-pojken och Minnen" äro händelser som i verkligheten inträffat och kanske kan försvara sin plats i Eder folkminnestävling. De har ej varit publicerade i annan tidning än Mälarnas tidning, varför jag härmad sänder dem till redaktionen.

Högaktningsfullt

Nils Åkerlund. Byggmästaregatan 8,
Malmö

ACC. N:o M. 8259 : 1

Landskap:

Härne

Härad:

Östra Göinge härad

Socken:

Mahme

Upptecknat av:

Nils Klenkholz

LUND
FOLKMI
ARK

Berättat av:

Född år i

Malmö den 16/10 41.

I detta sekels början fanns det i Malmö som de flesta äldre och "medelålders" troligen erinrar sig ett tivoli beläget på södervärvn mellan Spåⁿ och Friisgatorna Qvarteret Karpen. Blan de förnämsta attraktioner där var först och främst Ungraren Josef Brunner, som varje kväll promenerade på en)som det då skrevs) 50 meter över marken spänd lina. Hans största bravad var att på ett spritkök baka plättar och kasta ned till publiken. En fenomenal prestation av balansering och herravälde över musklerna. De sista kvällarna han uppträdde körde han sin son Franz, sittande i en vanlig rullbår, med flänsar på hjulet, fram och tillbaka på linan och höll publiken i en oerhörd spänning. En kväll ställde han till en verklig panik bland åskådarna, och jag erinrar mig att åtminstone två äldre kvinnor svimmade av skräck vid detta tillfälle. Franz. Brunner var vid dessa turer på linan iklädd en fantastisk drägt i starkt röd färg och en hatt med väldiga brätten, smyckad med en stor plym, även dessa i samma röda färg. Den kväll jag här åsyftar körde Brunner som vanligt "sonen" över linan två gånger och allt gick programmligt, men då han vid tredje

ACC. NR M. 8259 : 2.

Landskap: *Skåne*

Härad:

Socken: *Kløvane*

Uppteckningsår: *1941*

Född år: *i*

LUNDS
FOLKMI
ARK

Upptecknat av: *Nils Kjellstrand*

Adress: *Tryggvägsgatan 8, Malmö*

Berättat av:

turen var kommen ungefär mitt på linan syntes han vackla och som det tycktes helt förlora balansen, och genast därefter störtade såväl rullbären som passageraren ner på planen. (Något skyddsnät fanns nämligen ej) Ett fasans skrik hördes från mängden och många rusade fram för att bistå den "olycklige". De som hunno fram först sågo nu att det denna kväll var en docka, som i storlek och klädsel fullkomligt liknade Franz, och publiken hade på grund av höjden från marken ej kunnat observera denna "förfalskning". Brunner blev dock av polisen varnad att ej omtaga detta nummer. Josef Brunner var, som det sades bördig från Bud-Pest i Ungern och var målare till profession.

En annan minst lika stor attraktion var Jeppe Jepsson, som uppträdde på scenen, med sin Amalia, en dock som var nära nog lika stor som han själv, sjungande den då så populära Kväsarvalsen. En kvanting träder i salen in, för att fröjdas med fjällan sin, o.s.v. Jeppe var, som det sades, bördig från Kristiansstad och hans borgerliga namn var Carl Hellgren. Även han var målare till yrket, vilket nedskrivaren av dessa minnen vet från Stockholm, där han arbetade i yrket och där jag blev presenterad för

ACC. N:o M. 8259:3

Landskap:

Malmö

Härad:

Kalmar

Socken:

Kalmar

Uppteckningsår: 1941

Upptecknat av: Nils Åkerlund

Adress: Byggmästaregatan 8, Malmö

Berättat av:

Född år: i

honom av en annan målare Simeon Lindstrand, vilken tillsammans med Hellgren brukade uppträda som komiker på våra muntrationsfester, Tunnelgatan 12. Detta hände i början av 1890-talet. I övrigt förekom som vanligt i Tivolit karusell, positiv- "musik", samt en s.k. "cake-walk", en smal gångbro med räck vid sidorna, vilken rörde sig upp framåt och ned, ungefärlig som frampressaren på en symaskin. Platserna där tivoliet var beläget är numera byggt och kvarteret är flankerat av Södra Förstadsgatan (där huvudingången fanns) Friisgatan Skolgatan och Spångatan.

H...•..t.

Till Folkmennes-tävlingen.
Nils Åkerlund Byggmästaregatan 8.
Malmö.

Skriv endast på denna sida!